

*Xəlil İSMAYILOV
Pedaqoji elmlər namizədi,
dosent*

KİTABXANA İŞİNİN METODİK TƏMİNAT SİSTEMİNİN YENİLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ İSTİQAMƏTLƏRİ

1991-ci ildə Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyyinin yenidən bərpası xalqımızın tarixində çox mühüm hadisə oldu. Bir sıra çətinliklərə baxmayaraq, müstəqillik, Azərbaycanın sosial-iqtisadi tərəqqisi, əhalinin mədəni-mənəvi və intellektual inkişafı üçün geniş imkanlar açmaqdadır. Artıq ölkəmizdə demokratik proseslərin dərinləşməsi, hüquqi dövlət qurmaq istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər müasir dövrün reallığılarıdır.

Belə tədbirlər sistemində xalqın mədəni və intellektual səviyyəsinin durmadan yüksəldilməsi, cəmiyyətin informasiyalasdırılması müasir dövrün ən aktual problemlərindəndir. Bu problemlərin həlli üçün digər sosial qurumlarla yanaşı, kitabxanaların da qarşısında çox mühüm və keyfiyyətcə yeni vəzifələr durur. Bu vəzifələr ilk növbədə 1995-ci ildə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında bəyan edilən «Hər kəsin mədəni həyatda iştirak etmək, mədəniyyət təsisatlarından və mədəni sərvətlərdən istifadə etmək» (maddə 40) və «Hər kəsin istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq» (maddə 50) (2) hüquqları və azadlıqlarının təmin edilməsində kitabxanaların rolü və əhəmiyyəti müəyyənləşdirilir.

Kitabxanalara verilən mühüm sosial tələblər 1998-ci ildə Milli Meclis tərəfindən qəbul edilmiş «Kitabxana işi

haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu»nda (1) da öz öksini tapmışdır. Qanunda göstərilir ki, cəmiyyətdə «kitabxana fəaliyyətinin əsas istiqamətləri sənəd-informasiya fondlarının formallaşmasından, mühafizəsindən və bu materialların hüquqi və fiziki şəxslərə istifadəyə verilməsindən, kitabxanalarda toplanıb saxlanılan informasiya vasitəlerinin mübadiləsinə imkan verən vahid informasiya məkanının yaradılmasından ibarətdir» (1).

İnkaredilməz faktdır ki, metodik fəaliyyət XX əsrə əlkəndə kitabxana işinin inkişafına, əhaliyə kitabxana xidmətinin formallaşdırılması təşəkkül tapmasına olduqca semərəli təsir göstərmişdir. Bu fəaliyyət cəmiyyətdə kitabxana işi sahəsindəki nailiyətlərin əldə edilməsinin, möhkəmlənməsinin, təbliğinin və daha da inkişaf etdirilməsinin elmi-nəzəri və təşkilati əsaslarını yaratmışdır. Eyni zamanda kitabxanaların metodik təminat sistemi sovet hakimiyəti illərində digər sosial humanitar sahələr kimi totalitar rejimdən doğan iş üsullarına, partiyalılıq, sinfilik prinsiplərinə əsaslanaraq inzibati-amırılık metodlarının tətbiqinə üstünlük vermişdir. Həzirdə dünya informasiya məkanında baş verən məzmun, texnoloji keyfiyyət və kəmiyyət dəyişilməleri ilə əlaqədar kitabxanaların daha çox sosial kommunikasiya sistemine meyl etməsi, kitabxanaçılıq fəaliyyətində müasir texnologiyaya əsaslanan informasiya funksiyalarının güclənməsi metodik təminatın məzmununu xeyli zənginləşdirmiş və mürekkebləşdirmiştir. Ona görə də «Kitabxanaların metodik təminat sistemi necə olmalıdır?» suali son illər kitabxana ictimaiyyətini yenidən düşündürməye başlamışdır.

Hələ 80-ci illərin sonundan başlayaraq SSRİ-nin mərkəzi kitabxanaçılıq mətbuatı səhifələrində, sonralar bir sıra dövri mətbuat orqanlarında kitabxanaçılıq sahəsində metodik fəaliyyətin yeni tələbələr baxımından vezifələri haqqında müzakirələr aparılmış, müxtəlif fikir və rəylər söylənilmişdir. Bu cür fikirlər yənə də səslənməkdədir. (3; 4; 6; 9; 15; 18; 19; 20)

Kitabxanaların metodik təminatının yenileşməsi probleminə dair son illər irəli sürürlən konseptual müləhizələrdə metodik fəaliyyətin mahiyyəti, məzmunu, metodları, metodistin hüquq və vezifələri, statusu, dönyagörüşü, mühüm pe-

şə xüsusiyyətləri və s. məsələlər ətrafında tez-tez bir-birinə tamamilə zidd fikirlər, bezi hallarda isə metodik fəaliyyətin bütövlükdə inkar edilməsi müddəələrinə da rast gəlmək olur.

Müasir dövrə bir cəhət tamamilə aydınlaşdır ki, kitabxanaların metodik təminatına bu vaxta qədər verilən tərif və qiymətlərlə hərəkət etmək, kifayətlənmək artıq mümkün deyildir. Bu fikri metodik işə dair indiyədək dərc edilmiş yazılılardakı terminoloji qarşıqlıq bir daha sübut edir. Nəzəri ədəbiyyatda o, «metodik rəhbərlik», «metodik iş», «metodik xidmət», «metodik kəməklik», «metodik fəaliyyət», «metodik təminat», və s. Anlayışlar kimi təqdim edilir ki, bu da bir daha kitabxanaların metodik təminat sisteminin mahiyyəti və məzmununa dair vahid konsepsiyanın olmamasını sübut edir.

Şübhəsiz ki, sovet recimi dövründə kitabxanaların metodik təminat sistemi daha çox «metodik rəhbərlik» mahiyyəti daşıyırırdı. Cənubi sovet şəraitində kitabxanalarla metodik rəhbərlik sistemi kitabxanaları idarə edən dövlət inzibati amırılık sisteminin tərkib hissəsi kimi təzahür edirdi və onun əsas vəzifəsi kitabxanalarda partiya və dövlət orqanlarının qərarlarının həyata keçirilməsindən ibarət idi. Hələ 70-ci illərdə sovet kitabxanaşunaslığının tanınmış nümayəndələri «metodik kəməyi kitabxanaçılıq işinə rəhbərliyin forması» kimi qiymətləndirirdilər. Kitabxana işinə rəhbərlik isə «partiya və hökumət direktivlərinin həyata keçirilməsi üçün, kitabxanaların oxucularla apardığı işin seviyyəsinin yüksəldilməsi üçün zəruri olan tədbirlərin birgə işlənib hazırlanması» kimi izah edilirdi.

Zənnimizcə, müasir dövrə «kitabxana işinin metodik təminat» termininin işlənməsi ister elmi, isterse də təşkilati baxımdan bu fəaliyyətin mahiyyətini və sosial funksiyalarını düzgün müəyyənləşdirməyə imkan verir. «Metodik təminat» anlayışı ilk növbədə metodik mərkəzlərin fəaliyyətində rəhbərlik, göstəriş vermək, inzibatçılıq, nəsihat, məcburi əməl etmə kimi anlayışların tətbiqini nəzərdə tutur. «Metodik təminat» anlayışı «hüquqi təminat», «informasiya təminat» və s. anlayışları kimi demokratik xarakter daşıyaraq normativ hüquqi sənədlərə, cəmiyyətin inkişaf qanuna uyğunluqlarına əsaslanır və kitabxana işində siyasi və ideoloji amilləri, eləcə də partiyalılıq və sinfilik amillərini rədd edir.

«Metodik təminat» anlayışı özündə eyni zamanda el-milik, informasiya, pedaqoci və maarifçilik funksiyalarını cəmləşdirir. «Metodik təminat» anlayışı həmçinin cəmiyyət-də baş verən mühüm kitabxana proseslerinin obyektiv inkişaf meyllərinin öyrənilməsini, əmumiləşdirilməsini və kitabxana işinə tətbiq edilməsini nəzərdə tutur.

Nəhayət, «metodik təminat» anlayışının olduqca müüm tərkib hissəsini digər təminat sistemlərində olduğu kimi təşkilatçılıq, mütərəqqi, demokratik idarəetmə metodları təşkil etməlidir.

Beləliklə, bu qonaçtə gəlmək olar ki, «metodik təminat» termini bu fealiyyətin mahiyyətini və müasir dövrdəki sosial funksiyalarını sistemli fealiyyət kimi daha düzgün müəyyənleşdirmək üçün mühüm anlayış vasitəsi ola bilər.

Tədqiqatın əsas obyekti kimi Azərbaycan Respublikasının müasir mərhələsində cəmiyyətimizdə kitabxana işinin metodik təminatının inkişaf konsepsiyasının mühüm strateji problemlərini nəzərdən keçirək. Müvafiq problemlərlə əlaqədar apardığımız tədqiqatlara əsaslanaraq demək olar ki, Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminat sisteminin optimallaşdırılmasının mühüm strateji istiqamətləri aşağıdakılardan ibarət olmalıdır:

1. Kitabxana işinin metodik təminat sisteminde məqsədli programlaşdırma funksiyasının formalaşması.

2. Metodik təminat sisteminin kitabxanaşunaslıq elmi-tədqiqatları ilə əlaqələndirilməsi.

3. Metodik təminatın informasiya funksiyalarının inkişaf etdirilməsi.

4. Metodik teminat mərkəzlerinin kitabxana işi üzrə tədris və ixtisasartırma məktəblərinə çevrilmesi.

5. Metodik təminat sisteminin strukturunun və idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi, daha optimal variantların tətbiqi, ölkədə kitabxana işinin metodik təminatının optimallaşdırılması ən mühüm programlaşdırma, an perspektiv və semarəli metod sayıyla biler. Bunu dünya kitabxanaçılıq təcrübəsi sübut edir.

Kitabxana işine dair məqsədli programlaşdırma dedikdə, metodik mərkəzlerin ölkə, region, şəbəkə, şəbəkəlerarası, MKS və ayrıca bir kitabxana miqyasında kitabxana-

informasiya xidmətinin optimallaşdırılmasına yönəlmış kompleks və lokal xarakterli program sənədlərin hazırlanıb həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Belə proqramlar ilk növbədə dünyada kitabxana işinin sosial-mədəni sistem kimi inkişaf qanuna uyğunluqlarını nəzərə alaraq ölkə kitabxanalarının beynəlxalq informasiya məkanında baş verən proseslərə daxil olmasının metodik təminatını yaratmalıdır. Dünya kitabxanaşunaslıq fikrinin, xüsusilə ABŞ və Rusyanın görkəmli kitabxanaşunaslarının əsərlərində kitabxana işinin inkişaf qanuna uyğunluqları haqqındaki fikirlər (7; 8; 11; 12; 16; 17), eləcə də XX əsrдə dünyada və Azərbaycanda kitabxana işinin inkişaf meylləri bizi XXI əsrin əvvəllerində kitabxana işinin inkişaf qanuna uyğunluqlarının məqsədli proqramlaşdırılması ilə əlaqədar aşağıdakı mündəələri irəli sürməyə imkan verir:

Cəmiyyətdə kitabxana və informasiya xidmətinin təşkilində kitabxanalarası əlaqələr gücləndirilməli, müxtalif kitabxana şəbəkələri və sistemləri müasir qlobal texnologiyaya osaslanmaqla oxuculara kitabxana-informasiya xidmətində informasiya ehtiyatlarından ölkədaxili və dünya miqyasında əlaqəli istifadə etmək imkanları eldə olunmalıdır. Bu proses artıq baş verməkdədir.

Yaxın gələcəkdə oxuculara kitabxana-informasiya xidmətinin keyfiyyəti ölkənin bu və ya digor kitabxanalarının, yaxud bütün kitabxana sistemlərinin informasiya ehtiyatlarından istifadə səmərəliliyi ilə deyil, kitabxanaların bütün tələbatçılardan dönya informasiya ehtiyatlarından istifadəsinin dolğunluğunun temin edilməsi ilə müəyyənloşdırilecekdir.

XXI əsrin evvəllerində kitabxanaların informasiya elmiyyatlarının formallaşmasında ənənəvi çap materialları ilə yanışı, elektron informasiya daşıyıcılarının rolü getdiyikər artacaqdır.

Ölkənin kitabxanaları yaxın gelecek dövrdə dünya kitabxanalarından, dünya avtomatlaşdırılmış şəbəkə texnologiyasından (internet və s. sistemlərdən) təcrid olunmuş şəkildə öz sosial funksiyalarını həyata keçirə bilməyəcək.

Müasir informasiya texnologiyasi və telekommunikasiya vasitələrinə malik olmayan kitabxana və ya kitabxana sistemi dünya informasiya məkanından təcrid olunacaqdır. Bunun nəticələri isə cəmiyyətin sosial-iqtisadi

və mədəni-mənəvi imkanlarına öz mənfi təsirini göstərəcəkdir.

Bütün bu proseslər metodik mərkəzler və ilk növbədə milli kitabxana tərəfindən Azərbaycan kitabxanalarının dünya informasiya məkanında yerini müəyyənleşdirən strategi programın hazırlanması vacibliyini irali sürür. Bu program ilk növbədə respublikada kitabxana işinin əmumi vəziyyətinin analitik təhlilini, XXI əsrin əvvellərində kitabxana sisteminin inkişaf proqnozunu verməlidir. Zənnimizcə, ölkədə kitabxana işinin inkişaf strategiyası programında üstünlük aşağıdakı amillərə verilməlidir:

1. Kitabxana işinin informasiyalasdırılması, kitabxanalarда müasir informasiya texnologiyasının tətbiqi, elektron-məlumat bazalarının formalaşması və istifadə edilməsi. CD-ROM texnologiyası və kitabxanalararası informasiya mübadiləsini təmin edən şəbəkə texnologiyasının inkişafi, ölkədə vahid kitabxana-informasiya şəbəkəsinin yaradılması.

2. Kitabxanaların bazar iqtisadiyyatına uyğunlaşmış komplektləşdirmə mexanizminin yaradılması və ölkə miqyasında nəşr edilən sənədlər haqqında (elektron informasiya daşıyıcıları) daxil olmaqla milli informasiya sisteminin təşkili, məlumat banklarının yaradılması.

3. Kitabxanaların və kitabxana fondlarının təhlükəsizliyinin və mühafizəsinin təmin edilməsi.

4. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bütün kitabxana şəbəkəleri və sistemlərinin idarələrarası kooperasiyasının inkişaf etdirilməsi, onların dünya kitabxana prosesləri və informasiya mübadiləsi sisteminə (internetə) daxil edilməsi.

5. Kitabxana işinin hüquqi normativ bazasının inkişaf etdirilməsi.

Şübhəsiz ki, milli kitabxana və digər sahəvi metodik mərkəzler tərəfindən hazırlanmış kompleks və lokal proqramlar ekspertlər şurasında müzakirə edilməli, onun maliyyələşdirilməsi üçün vesaitin miqdarı müəyyənleşdirilməli, sonra dövlət orqanlarına, digər maraqlı təşkilatlara təqdim olunmalıdır.

Kitabxana proqramlarının müəyyənleşdirilməsi ilə əlaqədar qeyd etmək istərdik ki, məqsədli proqramların, xüsusi-liklə ayrı-ayrı kitabxana və kitabxana şəbəkələrində həyata

keçirilməsi labübədən lokal proqramların maliyyələşdirilməsində metodik mərkəzlər respublikada fəaliyyət göstərən bir sıra beynəlxalq təşkilatların xeyriyyəçilik və «inkişafı maliyyələşdirmə fondlarından» səmərəli istifadə etmək vərdişlərinə, bu işin metodik və texnoloji əsaslarına yönəldilməlidir.

Bu məqsədə düzgün strategi program seçib onun aktuallığını, təşkilati məsələlərini, bütçəsini, həmin programın həyata keçirilməsinin müsbət nəticələrini düzgün müəyyənleşdirən və əsaslandırıraz layihelerin hazırlanıb müvafiq təşkilatlardan, o cümlədən, «Avrasiya» fondu, Açıq Cəmiyyət İnstитutu (SOROS fondu), Ayreks və digər beynəlxalq təşkilatlardan «grant» almaq metodikasını derindən menimsəmeli və belə vesaitlərdən lazımnıca istifadə etməlidilər. Metodik mərkəzlərin «fandreyzing» (maliyyə mənbələri tapmaq) texnologiyasına yiyələnməsi və bununla da məqsədli proqramların həyata keçirilməsində maliyyə çətinliklərinin əhəmiyyətli dərəcədə aradan qaldırılmasına nail olması vəzifəsi bazar iqtisadiyyatından, bu günün reallıqlarından doğan zərurət kimi qəbul edilməlidir. Bu da öz növbəsində ölkədə kitabxana işinin metodik təminat sisteminde ikinci yeni sosial funksiyanın-marketing funksiyasının meydana gələşəsinin təzahürüdür.

Müsəir dövrdə ölkədə kitabxana işinin optimallaşdırılmasına yönəldilmiş məqsədli proqramların hazırlanması sahəsində on mühüm istiqamətlərdən biri Azərbaycanda kitabxana marketinqi konsepsiyasını formalaşdırıb tətbiq etməkdən ibarətdir.

Qeyd edək ki, dünya kitabxanaçılıq təcrübəsində geniş yayılmış «Kitabxana marketinqi» konsepsiyasının Azərbaycanda tətbiq edilməsi üçün «Kitabxana işi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu»nda (1) hüquqi baza yaradılmışdır.

Bu qanunun 28-ci maddəsində göstərilir ki, «Dövlət kitabxanalarının işinin genişləndirilməsi, maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi və eməyin stimullaşdırılması məqsədile nizamnamələrində göstərilən qaydada təsərrüfat fəaliyyəti və pullu xidmət əsasında bütçədenkənar fondlar formalaşdırılır». Hazırda bir çox xarici ölkələrdə, o cümlədən

lədən Rusiyada metodik mərkəzlərdə kitabxana marketinqi şöbələrinə çevrilən metodik təminat sisteminde marketinq konsepsiyasını aparıcı konsepsiya kimi qəbul edirlər (14).

Şübhəsiz ki, Azərbaycanda kitabxana işinin təşkilində marketinq konsepsiyasının tətbiq edilməsi əhaliyə kitabxana-informasiya xidmətinin inkişafına səmərəli təsir göstərərək oxucuların sənəd və informasiya tələbatlarının yeni istiqamətlərini formalasdırıar, nəticədə isə cəmiyyətdə kitabxana-informasiya məsələlərinin daha dərindən dərk edilməsinə səbəb olar.

Respublikada kitabxana iqtisadiyyatı üzrə tanınmış mütexəssis R.Kazimovun qeyd etdiyi kimi, «Marketinq fəaliyyəti kitabxana işinin iqtisadi mexanizmini formalasdıraraq, xidmət metodlarının yeni keyfiyyət almasına, kitabxana işinin sosial-iqtisadi səmərəliliyinin yüksəlməsinə, maddi-texniki bazasının möhkəmlənməsinə, kitabxanaçı əməyinin stimullaşdırılmasına və nəhayət, kitabxana-informasiya fəaliyyətinə intellektual qüvvələrin cəlb olunmasına hərəfləri şərait yaradır» (10).

Zənnimizcə, Azərbaycanda kitabxana marketinqi programı ümumi prinsiplər əsasında milli kitabxana tərəfindən əməkdaşlıqla hazırlanıb, həyata keçirilə bilər.

Marketinq programı hazırlanarkən aşağıdakı konseptual amillər əsas götürüle bilər:

- Marketinq məkanının öyrənilməsi ilə əlaqədar tədqiqatların aparılması. Marketinq mühitində oxucuların biliq, sənəd və informasiya tələbatlarının və tələblərinin öyrənilməsi, onların real və potensial imkanlarının müəyyənləşdirilməsi, cari və perspektiv informasiya sorğularının aşkar edilməsi, regionda fəaliyyət göstərən kitabxana-informasiya məəssisələrinin informasiya potensialının təhlili;

- marketinq vezifelerinin müəyyənləşdirilməsi, marketinq fəaliyyətinin (xidmətlərinin) həcminin, quruluşunun forma və metodlarının müəyyənləşdirilməsi;

- marketinq xidmətinin işlənib hazırlanması, bazar münasibətlərinin seçilmesi, xidmət növlerinin formalasması;

- qiymətqoyma siyasetinin müəyyənləşdirilməsi;

- marketinq fəaliyyətinin idarə olunması, marketinq fe-

aliyyətində cari və stratezi planlaşdırma, bütçə, nəzəret, təfətiş funksiyalarının müəyyənləşdirilməsi, həyata keçirilməsi.

Beləliklə, respublikada kitabxana marketinqi məqsədli programının hazırlanması müasir dövrde kitabxanaların metodik təminat sisteminde ən ənəmlı vezifəldən biri kimi meydana çıxır. Ölkədə kitabxana işinin metodik təminatında məqsədli programlaşdırmanın üçüncü mühüm istiqaməti kitabxanaşunaslıq, informasiya, bibliografiya və kitabşunaslıq sahələrində standartlaşdırma programının hazırlanıb həyata keçirilməsindən ibarət olmalıdır.

Bu program Azərbaycanda kitabxana işinin müasir vəziyyəti və inkişaf perspektivlərini təmin edən milli standartların hazırlanması və tətbiqini nəzərdə tutmalıdır. Bu məqsədə Dövlət Standartlar Komitəsinin nezdində «Kitabxanaşunaslıq, informasiya, bibliografiya və kitabşunaslıq sahələri üzrə komissiya» yaradılmalı və onun katibliyi Milli Kitabxanaya həvələ olunmalıdır.

Katibliyin tərkibi özündə respublikanın kitabxana işi üzrə metodik mərkəzlərinin, Dövlət Kitab Palatasının, İnformasiya Mərkəzlerinin, BDU-nun kitabxanaçılıq fakültəsinin, Respublika Mətbuat və İnformasiya Nazirliyinin nümayəndələrini əhatə etməlidir.

Kitabxana, informasiya, bibliografiya və kitabşunaslıq üzrə dövlət standartlaşdırma programı «Standartlaşdırma haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu»na (13) uyğun olaraq kitabxanalar üzrə məcburi hesab edilən milli kitabxana standartlarının hazırlanmasının təşkilati-metodik əsaslarını müəyyənləşdirməlidir. Programda həmçinin Beynəlxalq kitabxana standartları, Beynəlxalq kitabxana statistikası, kitab standart nömrələri, kitabxana işinə dair yeni statistik hesabat formalarının hazırlanması və tətbiqi, eləcə də bir sıra xarici ölkələrin (ABS, Türkiyə, Rusiya və s.) kitabxana standartlarının Azərbaycan dilinə tərcümə edilib, onlara milli standartlar statusu verilənə, ABS, MDB və digər xarici ölkələrlə standartlaşdırma işləri ilə əlaqədar birgə əməkdaşlıq formaları öz əksini tapmalıdır.

Standartlaşdırma programının mühüm tərkib hissəsi kimi kitabxana işinə dair milli standartların tətbiqi və təbliği mexanizmi müəyyənləşdirilməlidir.

Fəslin əvvəlində qeyd etdiyimiz kimi, ümumdövlət əhəmiyyətli milli kitabxana proqramları ilə yanaşı, sahəvi metodik mərkəzlər tərəfindən müvafiq kitabxana şəbəkələrində texnoloci proseslərin modernləşdirilməsi, şəbəkədaxili və şəbəkələrarası integrasiya proseslərinin formallaşmasına yönəlmış lokal proqramların hazırlanıb həyata keçirilməsi kitabxanaların metodik təminatında əhəmiyyətli rol oynaya bilər. Belə proqramlara bunları misal göstərmək olar:

- kitabxanalarda internet mərkəzlerinin yaradılması;
- KAA sisteminin modernləşdirilməsi, sənədlərin elektron poçtu ilə əldə edilməsi;
- kitabxana işinin kompüterləşdirilməsi, müasir kommunikativ formatların öyrənilməsi və tətbiqi;
- elektron kataloqların təşkili, kartoçkalı kataloqların maşın kataloqlarına konversiyası;
- kitabxanaların informasiya ehtiyatlarının internetdə eks etdirilməsi;

-kitabxana işçiləri üçün tədris-treyning mərkəzlərində ixtisasartırma proqramlarının tərtibi, həyata keçirilməsi və s.

Bələliklə, ölkədə kitabxanaların metodik təminat sisteminde meqsədli proqramların tərtibi və reallaşdırılması: kitabxana işinin cəmiyyətdə həyata keçirdiyi sosial funksiyalarının səmərəliliyinə əhəmiyyətli təsir göstərə bilən strateji metodik fəaliyyət kimi qiymətləndirilə bilər.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan. 1999-14 mart / Kitabxana işi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

2. Azərbaycan Respublikası EA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının arxiv. 1980-1990-ci il hesabatları.

3. Allahverov S. Metodik iş: inkişaf yolları və problemləri // M.F. Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasının elmi əsərləri. Bar.Ş.-B., 1988.-S.67-81.

4. Басов С.А. Ты педагог и управленец // Библиотекарь.-1986.-№5.-С. 30-31.

5. Бачальдин Б.Н. Методическая служба: Какой ей быть?// Сов. библиотековедение.-1991.-№5.-С.13-23.

6. Бибина Н. Не люблю быть проверяющим // Библиотекарь.-1991.-№11.-С.23-33.

7. Библиотеки и библиотечное дело США: Комплексный подход.-М.-1992.-456 с.

8. Библиотечное дело на пороге XXI века: Материалы международной конференции.-М., 1998.-356 с.

9. Будецкая О. Управлениец? Методист? Консультант? // Библиотекарь.-1990.-№5.-С.41-42.

10. Kazimov R. Bazar iqtisadiyyati və kitabxanalar.-B., 1996.-S.31.

11. Карташов Н., Скворцов В. Общее библиотековедение: В 2-х: Ч.1-М., 1996.-88 с.

12. Скворцов В. Библиотековедение: Сущность методологии: Дис. ... докт.пед.наук.-М., 1997.-320 с.

13. Standartlaşdırılmış haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu: 16 aprel 1996 // Azərbaycan Respublikasının qanunlar külliyyatı: Kitab S.-B.: Qanun, 1997.-S.83-96.

14. Суслова И.М. Маркетинговая концепция методической работы // Методическая работа библиотек: Перспективная концепция.-М., 1998.-С.24-29.

15. Суслова И.М. Методическая работа библиотек: перспективные концепции.-М., 1993.-44 с.

16. Шира Дж. Введение в библиотековедение.-М., 1983.-225 с.

17. Толина Н.И. Основные положения: Библиотечное дело на рубеже XXI в // Библиотекарь.-1991.-№1.-С.3-49.

18. Ванеев А.Н. Проблемы перестройки методической деятельности // Научные и технические библиотеки СССР.-1990.-№9.-С.10-16

19. Высоцкая Е.К., Семенова Г.А. Методические службы развиваются // Советское библиотековедение.-1991.-№1.-С.46-53.

Исмаилов Х.И.

Направления усовершенствования и обновления системы методического обеспечения библиотечной работы

Резюме

В статье излагается концепция усовершенствования всей системы методического обеспечения библиотек Азербайджана, вскрываются причины, тормозящие развитие методической работы, обосновывается совокупность принципов и важнейших направлений, реализация которых обеспечить соответствие деятельности методических центров современным требованиям. В числе этих направлений, выдвигаемых автором: создание целевых программ; аналитико-синтетическая деятельность методических центров; развитие информационных функций методической работы; активизация деятельности методических органов в системе непрерывного образования библиотечных работников; совершенствование организационной структуры системы.